

Držet se svých práv

Alžběta Svobodová

Teoretické uchopení tématu lidských práv a svobod za doby minulého režimu je nelehkým úkolem. O to více pak z mého pohledu 18ti leté studentky, která sama s aktivním odporem vůči nedemokratickým praktikám nemá naštěstí vlastní zkušenosti a informace o dobách minulých získává jen prostřednictvím knih či vzpomínek pamětníků.

Přestože je období let 1948–1989 z obvyklého metodologického hlediska již uzavřeným a jeho poznání by zdánlivě nemělo činit zásadní potíže, fakticky tomu tak není. Zásadně rozdílná interpretace minulých dějů vstupuje často bizarním způsobem i do současnosti. Je potřeba znovu otvírat témata vykořisťování osob a porušování jejich základních lidských práv. Jsem si vědoma, že můj postoj vzhledem k určitým rodinným poměrům a rozpoložení, které panuje ve společnosti, jíž se obklopuji, nemůže být zcela bez zaujetí. Ráda bych se ale pokusila na začátek o alespoň malé nastínění mých postřehů na téma dodržování lidských práv během éry komunismu. 100 let uplynulo od té doby, co se komunisté poprvé chopili moci, tak proč se stále musíme k takovým případům vracet? Za hlavní téma mnou předkládané práce považuji rozebrání příběhu o hrdinství paní Otty Bednářové. Ženy, v jejímž vývoji osudu se zrcadlí tisíce podobných životních příběhů poválečné doby. Při svém rozboru věnuji zvýšenou pozornost procesu se zakládajícími členy Výboru na ochranu nespravedlivě souzených, jehož jedním z hlavních aktérů paní Otta byla.

Bezprostředně po 2. světové válce se Československo zapojilo do procesu internacionalizace a institucionalizace ochrany lidských práv. Po nástupu komunistické strany k moci v únoru 1948 se výrazně urychlil přechod k radikalizaci komunistických dogmat a vzniku smyšlených procesů s těmi, kteří se s touto extrémní konstrukcí odmítali ztotožnit. Ve vykonstruovaných soudních politických procesech, jimiž se komunistický režim zbavoval osob s ním nesouhlasících, na základě vyšetřování vedených Státní bezpečností za použití mučení, hrubého fyzického a psychického násilí, bylo odsouzeno v letech 1948 až 1989 více než 257 tisíc osob. Přidáme-li k tomu osoby odsouzené vojenskými soudy, je toto číslo vyšší než 267 tisíc. Nepohodlní lidé byli odsuzováni k vysokým trestům odnětí svobody (15, 25 let, doživotí), ke ztrátě osobního majetku a odebrání občanských a politických práv.

Režim měl navíc své počínání posvěcené v Ústavě již z roku 1948. I když základní práva s ústavní ochranou – osnova první kapitoly - přiznává občanům ČSR oproti předchozí ústavní úpravě, s výjimkou práv menšin, v neztenčené šíři.¹ Zakotvuje četná práva sociální, včetně práva na práci, odpočinek i ochranu zdraví. Závěrem této ústavní kapitoly se dozvídáme, že ochrana základních práv získává limit ustanovením: „Projevy a činnost směřující k tomu, aby byla ohrožena samostatnost, celistvost a jednota státu, ústava, republikánská státní forma a lidově demokratické zřízení, jsou trestné.“² Tak zní princip ústavního pořádku právě od roku 1948. Aby trestní předpisy zůstaly ústavně konformní, musí podle Ústavy 9. května uzákoňovat trestnost oponentních názorů a alternativních hodnot.

Příběh paní Otty Bednářové jsem si k rozboru vybrala proto, jak pozoruhodná je transformace jejich názorů a idejí, ke kterým v průběhu života vzhlížela. Z dívky s komunistickými ideály se stala žena bojující proti tomuto režimu a významný trn v oku komunistických hodnostářů.

Paní Otta Bednářová se narodila 18. června 1927 v Praze. O jejím příběhu jsem se dozvěděla ve Všenorech, vesnici na břehu Berounky nedaleko Prahy, kde strávila první roky svého života. Když oslavila své desáté narozeniny, přestěhovala se celá rodina do pražských Kobyliš. Bezstarostné dětství brzy ukončil počátek druhé světové války v roce 1939. Během válečných let paní Otta silně pociťovala strach rodičů. „*Tatínek poslouchal zahraniční rádio a bál se, že ho kvůli*

---

¹ Důvodová zpráva k Ústavě 9. května podle GRONSKÝ, Ján. Dokumenty k ústavnímu vývoji Československa. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, s. 59-60. ISBN 80-246-0520-1.

² Ústavní zákon č. 150/1948 Sb

tomu někdo udá.“ Bohužel ani paní Ottě, tak jako milionům dalších, se nepodařilo uniknout atmosféře nacistického teroru. Byla svědkem poprav a všemožných represí. Naštěstí se i přes všechny útrapy ona i její celá rodina ve zdraví dočkaly konce války a osvobození.

Po válce odmaturovala na gymnázium a pracovní místo si našla v továrně ČKD. Tehdy začala vzhlížet ke komunistickým idejím. Do KSČ vstoupila v osmnácti letech s vidinou rovného postavení ve společnosti. Místo studia vysoké školy se totiž rozhodla pro jinou cestu než její vrstevnice a začala pracovat v továrně. „*To jsem právě v té době po revoluci, v tom okamžiku, kdy se změnil režim tady, tak mi připadalo, že moje rodina je bohatá a že ty lidi jsou chudí vedle nás. Tak jsem začala inklinovat k dělnictvu a bylo mi to trapný, že mám školu.*“³ Později pracovala také v Tesle jako svářečka. Na konci čtyřicátých let se vdala a narodil se jí první syn. Tento příběh je pro mě o to více pozoruhodný, protože komunistické ideály jí byly v té době velmi blízké. Pro mladou Ottu se nový komunismus nesl nejprve ve znamení nadšení, ale postupně přecházel v hořké rozčarování a ačkoliv později úplně vystrízlivěla z prvotního okouzlení režimem, ve straně zůstala až do konce šedesátých let. „*Několikrát jsem chtěla vystoupit, ale maminka mi říkala: ‚Kdo bude žít tvoje děti? Nezapomeň, že jakmile vystoupíš, oni tě vyhodí a nebudeš mít zaměstnání.‘*“⁴

Obdobné dilema bylo stěžejním pro značnou část tehdejší populace. Rozhodnutí mezi vyjádřením svých názorů, říci, co si opravdu myslíte, a zajištěním vzdělání pro vaše děti či udržení si pracovního místa. Existence takového dilematu přeci naprosto odporuje základním lidským právům. Pokud si jsou lidé opravdu rovni, nedochází ke kastování populace například v dostupnosti vybraných potravin (pro privilegované a pro ostatní). Člověk by neměl být diskriminován, což je pravý opak praktik komunistických pohlavárů a pohlavářičků.

Zlom nastal pro paní Ottu s nástupem do nového zaměstnání. V roce 1950 začala totiž pracovat v tehdejší Československé rozhlasu. Stala se redaktorkou zpravodajství. Jejími kolegy tehdy byli významní spisovatelé, jako například Arnošt Lustig nebo Ludvík Vaculík. Po nějakém čase paní Otta začala v rozhlasu připravovat reportáže, které by se dnes daly nazvat investigativními. V nich odhalovala špatné poměry, kterými trpí ženy na pracovištích. Později se zaměřila také na sociální a zemědělskou problematiku. Ve svých pořadech poukazovala na přelomu padesátých a šedesátých let na nedostatky komunistického režimu, čímž na sebe v negativním smyslu začala upozorňovat.

V roce 1963 se jí naskytla možnost odejít z rozhlasu do Československé televize a bez váhání tu nabídku využila. Stala se redaktorkou a scenáristkou publicistického pořadu Zvědavá kamera. Díky uvolňující se atmosféře v Československu se Otta spolu s autory pořadu mohla zaměřit na témata, jejichž medializace by dříve nepřipadala v úvahu. „*Řešila jsem takové otázky, který mi vadily. Třeba že do gymnázií přijímali jen lidi, kteří měli rodiče v komunistický straně.*“⁵

V šedesátých letech se začalo veřejně mluvit i o vykonstruovaných procesech z éry stalinismu. Toto téma si paní Otta vybrala jako námět pro svou stěžejní reportáž Svědectví pro výstrahu. V ní se zaměřila na proces s takzvanou Velkou trockistickou radou, kde byli ředitelé velkých podniků odsouzeni za spiknutí za účelem rozvrácení socialistického hospodářství. Ve skutečnosti šlo velmi často o vlivné a schopné straníky, kteří se politickým špičkám přestali hodit. Ve své reportáži paní Otta zdůraznila fakt, že i když byl proces rehabilitace volně přístupný, nikdo o takové možnosti nesměl vědět. Ona sama vše poslouchala s napětím a hrůzou. Přisahala si, že nikdy nesmí zapomenout a že se pokusí i o to, aby nezapomněli ani ostatní. Nechtěla totiž, aby se takové události opakovaly. Divákům zprostředkovala nový pohled. Navíc se snažila o zcela objektivní pořad hledající pravdu (i s pohledem pracovníků veřejných orgánů). Snažila se pochopit, proč vlastně byly až středověkým způsobem mučeny naděje prospěchu z řad inteligence.

³ Boj se lhostejných. Příběh novinářky a disidentky Otty Bednářové. In: Wwww.pametnaroda.cz [online]. Praha: © 2008-2022 Paměť národa, 2020, 23.10.2020 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z:

<https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/boj-se-lhostejnych-pribeh-novinarky-disidentky-otty-bednarove>

⁴ dtto

⁵ dtto

Rodiny aktérů procesů ztratili mimo jiné veškeré právo na soukromí.⁶ „*Dozvěděla jsem se, že budou rehabilitovat ty lidi, který byli odsouzený. Tak jsem tam šla a na vlastní uši jsem slyšela všechny ty hrůzy. Tak jsem si řekla: Až to bude možný, tak tohle musím odvysílat a těch lidí se zastat.*“⁷ I přesto, že byl komunistický režim uvolněnější než kdy dřív, příprava na reportáž o vykonstruovaném procesu byla pro Ottu náročná. Navíc ani tehdy nebylo jisté, jestli bude vůbec možné ji odvysílat. Kontaktovala 1. tajemníka KSČ Dubčeka s žádostí o udělení povolení dostat z archivu celý případ. Tato žádost byla nekompromisně zamítnuta. Avšak, díky svému známému, panu Kotlářovi, který v té době v archivu pracoval, se ke spisům dostala. „*Požádala jsem svého známého, aby mi to tam takzvaně ukradl.*“

Otta tak získala všechny podklady a Svědectví pro výstrahu bylo v březnu 1968 opravdu v Československé televizi odvysíláno.

Otta Bednářová věřila, že uvolnění, které vygradovalo na jaře roku 1968, bude pokračovat. Vyhledky na lepší život se však rozplynuly 21. srpna 1968, kdy vojska Varšavské smlouvy překročila hranice Československa. Po invazi začal režim znovu upevňovat svou moc. Redakce Zvědavé kamery byla rozhodnutím nadřízených zrušena. Paní Otta, která si pevně stála za svými názory, přišla o své místo v Československé televizi. Od září roku 1968 pobývala se svými syny v Rakousku. I když měla možnost v cizině zůstat, ještě na konci téhož roku se do Československa vrátila.

Na konci šedesátých let Ottu Bednářovou vyloučili z Komunistické strany Československa. V té době však už z komunistického poblouznění dávno vystřízlivěla. Stejně jako například pro mého dědečka pro ni byla okupace vojsk zrada. Jako kudla do zas od systému, kterému dříve věřila.

Pokračovala tedy se svou protirežimní činností a od roku 1974 se podílela na rozmnožování a šíření samizdatové literatury. „*Jednak jsem opisovala knihy a jednak všechny zprávy, který šly do zahraničí z Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, to se pak vyexpedovalo nějakýma cestama do zahraničí.*“⁹ Otta přepisovala například tehdy zakázané knihy již zmíněného Ludvíka Vaculíka nebo Karla Kaplana. Kromě toho rozšiřovala exilový časopis Listy, který do Československa zasílal Jiří Pelikán, a také několik vydání časopisu Svědectví. Pro alespoň minimální projev svobody, riskovala sama svobodu svou vlastní. „*Všechny možný sdělení, co jsem přepisovala, se psaly na třímilimetrový papír. Celý štosy těch papírů jsem nosila v tašce vždycky domů, a to jsem se bála, aby mě nepotkali fyzlové a nesebrali mi to.*“¹⁰ StB u ní několikrát provedla domovní prohlídku, nikdy však nenašla žádný kompromitující materiál. Otta měla i přesto strach z prozrazení, a proto začala texty schovávat do synova odstaveného auta.

Na sklonku roku 1976 vzniklo Prohlášení Charty 77. „*Přečetla jsem si to a podepsala jsem to... Synům jsem řekla, ať si to taky přečtou. Rozhodli se, že to podepíšou jako já.*“¹¹ Po podepsání Charty 77 zatkla Ottu poprvé StB. Nějakou dobu strávila ve vazbě na Pankráci, následně byla propuštěna.

V roce 1978 vznikla iniciativa Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS). Založila ho skupina signatářů Charty 77, mezi nimi i paní Otta. Členové VONS si kladli za cíl hájit občany, kteří se stali v Československu terčem pronásledování kvůli svému přesvědčení, a další osoby pronásledované z politických důvodů. „*Měli jsme za úkol zjistit, jestli je někde nějaký člověk*

⁶ Zvědavá kamera. Ceskatelevize.cz [online]. Praha, 2022, 16.6.2022 [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1006323478-zvedava-kamera/20754215554/>

⁷ Boj se lhostejných. Příběh novinářky a disidentky Otty Bednářové. In: Wwww.pametnaroda.cz [online]. Praha: © 2008-2022 Paměť národa, 2020, 23.10.2020 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z:

<https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/boj-se-lhostejnych-pribeh-novinarky-disidentky-otty-bednarove>

⁸ dtto

⁹ dtto

¹⁰ dtto

¹¹ Boj se lhostejných. Příběh novinářky a disidentky Otty Bednářové. In: Wwww.pametnaroda.cz [online]. Praha: © 2008-2022 Paměť národa, 2020, 23.10.2020 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z:

<https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/boj-se-lhostejnych-pribeh-novinarky-disidentky-otty-bednarove>

vězněný, jak se mu daří a jestli jeho rodina nepotřebuje pomoci. Psali jsme k tomu sdělení a ty jsme posílali i do světa.“¹² StB skupinu sledovala už od jejího vzniku a na konci května 1979 deset členů, včetně Otty, pozatýkala.

Při výslechu se i tentokrát paní Otta držela jasněho přesvědčení.

- Tak kdepak jste se nám toulala, paní Bednářová?

Věděla jsem, že nebudu na žádnou otázku odpovídat. To rozhodnutí jsem v sobě nosila už mnoho měsíců pro všechny případy. Řekla jsem to.

- Ale však vy se ještě rozmyslíte – povídal přesvědčeně. Ostatně na tom nic není. No tak, kde jste byla? Včera, v noci a dnes dopoledne.

- Už jsem řekla – nebudu odpovídat.

- A jestlipak jste si všimla, že je to přesně rok? Pamatujete loni, 29. května?

Měl pravdu, byl to skutečně rok. Vlastně rok a den. Tehdy přijel do Prahy Brežněv a sebrali mě ráno doma taky. I s Honzíkem. A s mnoha jinými. Velká akce. Dvakrát po čtyřiceti osmi hodinách. Ptal se, co k tomu mám. Řekla jsem, že jeho podezření je nesmysl. Naprostý nesmysl. Že jsem v životě nic trestného nikdy neudělala a ani o žádném trestném činu nikoho jiného nevím. A že jeho podezření odmítám brát vůbec na vědomí. Zajímal ho VONS.

- Byla jste přece redaktorka. Snad svedete říct do protokolu pár vět! - Právě že byla a už nejsem. A nesvedu.

Našel kus papíru a dal mi tužku. Sesmolila jsem několik vět. Dalo mi děsnou práci, než jsem je vyklopila do nerovných řádků: „V plném rozsahu odmítám obvinění z trestného činu přípravy k podvracení republiky ve smyslu par. 7, odst. 1, k par. 98, odst. 1 tr. zákona. Dále odmítám i podezření vyšetřovatele STB, že bych měla „z nepřátelství k socialistickému a společenskému státnímu zřízení republiky připravovat ustavující prohlášení nelegální nátlakové organizace VONS“. VONS vznikl jako občanská iniciativa v prostředí Charty 77 a v duchu jejího poslání. Není organizací. Opírá se o ústavou zaručené petiční právo, tudíž je legální a o nějakém nátlaku nemůže být řeč. Z těchto důvodů podávám stížnost“¹³

Major poté paní Ottě sebral vše, co měla. Musela vyprázdnit kapsy, vysypat kabelku a odevzdat dokonce i modlitební knížku po babičce. Ta pro ni byla cenným dědictvím, i když se víry vzdala, dle svých slov „bláznivě“, již v 18 letech zaslepena frázemi o předělání světa idejemi. Cela, kam paní Ottu odvedli, byla ukrutně zmazaná. Matrace na postelích samá skvrna. Nezakrytý záchod hanebně zapáchal. Jakýpak záchod! Byl to jen špinavý otvor do nějaké roury v zemi. Nad ním kohoutek s vodou. Záchod a koupelna dohromady. Štítily se toho. To jsou podmínky k životu, na které mají lidé právo?

22. října 1979 stanulo před Městským soudem v Praze šest zakládajících členů VONS – Ing. Petr Uhl, Václav Benda, Jiří Dienstbier, Václav Havel, Dana Němcová a Otta Bednářová. Obvinění byli z toho, že z nepřátelství k socialistickému a státnímu zřízení republiky prováděli podvratnou činnost proti jejímu společenskému a státnímu zřízení a proti jejím mezinárodním zájmům, přičemž tento čin spáchali ve spojení s cizími činiteli a ve větším rozsahu a tím spáchali trestný čin podvracení republiky... Právě paní Otta byla jedinou ženou, odsouzenou v procesu nepodmíněně na tři roky.

Nadějí v době věznění bylo pro Paní Ottu vědomí, že v tom není sama. V celách kolem té její byl i Václav Havel, Petr Uhl, Dana a Jiří Dienstbierovi či Václav Benda. Zdálo se, že mohla slyšet Jarmilu Bělíkovou nebo Václava Malého. Občas na oprýskaných zdech dvorku našla nápis: VONS. Napadlo ji, že to snad někdo z jejich vyryl kamínkem, zbytkem omítky, nebo tuhou, kterou si pronesl v obrubě tepláků. Když našla nápis VONS, připsala alespoň CH 77, nebo své křestní jméno. Naučila se využít příhodný okamžik. Na dvorku dělala pokaždé dlouhý nos do okna ve čtvrtém

¹² dtto

¹³ Odmítám vypovídat!: Otta Bednářová. In: CYSAŘOVÁ, Jarmila. Osobní archiv Otty Bednářové: Libri Prohibity, fond VONS [online]. s. 26 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: https://www.totalita.cz/txt/txt_bednarovao_odmitam_vypovídat.pdf

patře. Okno patřilo kanceláři Ottina vyšetřovatele. Byla to nesmyslná hloupost, ale nemohla si ji nikdy odpustit. Začala hned první den a už s ní nemohla přestat. Byla to taková malá osobní revolta.

Výslechy během celého Ottina pobytu ve vězení pokračovaly. Jednou doprostřed výslechu přiběhl nějaký kolega vyšetřovatele. Ani se nepředstavil a zhurta spustil:

- Tak, paní Bednářová, už toho bylo dost. Mám tady paní Ledererovou. Na jejím psacím stroji jste psala, nepovídejte že ne, psala jste na jejím psacím stroji všelijaká ta sdělení VONS. A protože nemáte dost cti v těle a nedokážete se přiznat k tomu, co jste dělala, musím teď paní Ledererovou nechat ve vazbě a vy zavínáte, že její dcera Monika bude předána do dětského domova. Hrajete si na hrdinku a jste jen zbabělá. Vy to zavínáte, jestli se už konečně nedoznáte!!!

Křičel, mával rukama a vypadal odporně. Zнала jsem ho už od vidění, ale nikdy jsem s ním neměla co činit. Vždycky mi připadal hnusný a vždycky jsem měla pocit na zvracení. Ani teď mi do toho moc nescházelo. Musel toho mít už hodně na svědomí. Bylo to na něm znát už na dálku.

- Tak jak to bylo? Jak to bylo! Řekněte už konečně, jak to bylo? - Odmítám vypovídat, odmítám vypovídat na jakoukoli otázku.

Znovu se do mne pustil a křičel:

- Co jste psala na stroji paní Ledererové? Jak to bylo! Mluvte! - Odmítám vypovídat.

- Nesete odpovědnost za paní Ledererovou a za Moniku. Vy! Máte je obě na svědomí. Vy! Vy!! Nevinnou Moniku! Vy! Tak mluvte konečně!!

- Odmítám vypovídat a žádám vás, abyste na mne nekřičel a nevyhrožoval mi. Na to nemáte právo! Měla jsem co dělat abych nekřičela taky.¹⁴

Zájmem totalitní moci bylo proces co nejvíce utajit. Stal se však pravý opak. Již od uvalení vazby na přední členy VONS v květnu 1978 seznamovali představitelé Charty 77 a VONS občany u nás i v zahraničí s průběhem událostí, žádali propuštění vazebně stíhaných a poté vězňených. Podle tajně pořízených poznámek nejbližších příbuzných, kteří se mohli účastnit procesu u Městského soudu. Dav přívrženců odsouzených, včetně diplomatů a zahraničních novinářů, byl před budovou soudu surově rozeznán. Záznam z tohoto jednání vyšel například v římských Listech, v Tigridově Svědectví, o soudu informovaly další západní média. Rekonstrukci procesu vysílala rovněž francouzská švýcarská televize, česká redakce Svobodné Evropy, protestovaly vlády USA, Velké Británie, Švédska a dalších zemí včetně Evropského parlamentu, Amnesty Internacional, západních odborových svazů, lidé na demonstracích, polští disidenti drželi na podporu vězňených týdenní hladovku...

S paní Ottou, jako s tisícem dalších, se v té době zacházelo naprosto nelidsky. Ačkoliv Otta Bednářová trpěla otoky nohou, bolestivým zduřením lymfatických žláz, dlouhodobou nemocí slinivky, byla 25. ledna 1980 převezena z pankrácké vězeňské nemocnice k výkonu trestu do Opavy a přidělena do dílny k šicímu stroji. Byl jí odebrán invalidní důchod, pracovní neschopnost nebyla uznána, i když rapidně ztrácela na váze. Po vyšetření ve vězeňské nemocnici odmítla operaci, protože se obávala, že by ji vzhledem k celkové slabosti nepřežila. Synové i zainteresovaná veřejnost se obávali o její život. Propuštěna byla ze zdravotních důvodů po 17 měsících.

V roce 1989 bylo téměř jisté, že režim v Československu, stejně jako v ostatních státech východního bloku, padne. Dne 17. listopadu 1989 byl v Praze uspořádán studenty vzpomínkový akt při příležitosti padesátého výročí uzavření vysokých škol nacisty. Průvodu se zúčastnila i paní Otta. „*Když jsem tam šla, tak jsem si říkala, že to je povolená demonstrace a že z toho nic nebude. Když jsem tam ale přišla, tak jsem viděla a slyšela, že tam mluví úplně jinak a že tam vykládají věci, který mi byly blízký a který jsem stejně cítila.*¹⁵ “

¹⁴ Odmítám vypovídat!: Otta Bednářová. In: CYSAŘOVÁ, Jarmila. Osobní archiv Otty Bednářové: Libri Prohibity, fond VONS [online]. s. 26 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z:

https://www.totalita.cz/txt/txt_bednarovao_odmitam_vypovídat.pdf

¹⁵ Boj se lhotejných. Příběh novinářky a disidentky Otty Bednářové. In: Wwww.pametnaroda.cz [online]. Praha: © 2008-2022 Paměť národa, 2020, 23.10.2020 [cit. 2022-12-18]. Dostupné z:

<https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/boj-se-lhotejnych-pribeh-novinarky-disidentky-otty-bednarove>

Ačkoliv byla demonstrace oficiálně povolena, když se dav přesunul na Národní třídu, násilně ji rozehnaly zásahové jednotky Veřejné bezpečnosti. Sedmnáctý listopad 1989 odstartoval sametovou revoluci, která skončila pádem komunismu v Československu. Po sametové revoluci se Otta Bednářová angažovala ve Výboru dobré vůle Olgy Havlové, se kterou se znala z dob disentu. Prezident Václav Havel paní Ottu zahrnul do seznamu aspirantů na udělení státního vyznamenání Řádu TGM III. třídy. Ta se však zdráhala ocenění přijmout z důvodu její komunistické minulosti. Nakonec ji však okolí přesvědčilo a vyznamenání převzal její syn Jiří. V současnosti žije paní Otta Bednářová v jedné z pražských čtvrtí.

A jak je to s našimi základními právy dnes? Po sametové revoluci, dlouhých letech již zmíněného vykořisťování, se s platnou účinností dne 1. srpna 1993 parlament usnesl, vědom si povinnosti svobodně zvoleného parlamentu vyrovnat se s komunistickým režimem, že Komunistická strana Československa, její vedení i členové jsou odpovědní zejména za programové ničení tradičních hodnot evropské civilizace, a to hlavně za vědomé porušování lidských práv a svobod. Komunistický režim a ti, kteří ho aktivně prosazovali, upíral občanům jakoukoliv možnost svobodného vyjádření politické vůle, nutil je skrývat své názory na situaci ve státě a společnosti a nutil je veřejně vyslovovat svůj souhlas i s tím, co považovali za lež nebo zločin. Prostřednictvím perzekucí nebo hrozbou sankcí a postihů vůči nim samotným, jejich rodinám a blízkým.¹⁶ Pod tento zákon se podepsali Milan Uhde, Václav Havel a Václav Klaus.

Dnes jsou naše svobodné podmínky k životu ošetřeny dokumenty jako je Listina základních práv a svobod. „Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“¹⁷ „Základní práva a práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, ..., politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“¹⁸ Jsem však toho názoru, že si tyto zásady musíme stále hájit a být vděční za jejich existenci. Za tuto situaci vděčíme právě bojovníkům proti porušování lidskosti v minulém století. Takové příběhy, jako je ten paní Otty, si stále musíme připomínat. Příběhy obyčejných lidí. A nezapomínat na doby, kdy bylo dodržování lidských práv jen prázdným pojmem zajišťujícím dobrý „profil“ režimu. Být si vědomi toho, že naše svoboda není samozřejmost a že takové podmínky stále přetrvávají v některých částech světa. Podmínky, kdy je jeden člověk posuzován jinak než jiný. Podmínky, kdy jsou základní lidská práva jen privilegiem.

---

¹⁶ Nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých krivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Hlava první, Článek 1

¹⁸ 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Hlava první, Článek 3